

NOTAT

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Resume af rapport om Pilotprojekt for ny målrettet arealregulering

Erhverv
J.nr. 001-12303
Ref. nilud
Den 7. januar 2015

Resume

Pilotprojekt for ny målrettet arealregulering er gennemført af Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen og NaturErhvervstyrelsen i samarbejde med Energistyrelsen, Videncentret for Landbrug, Danmarks Naturfredningsforening og Økologisk Landsforening. Projektet udspringer af opfølgningen på Natur- og Landbrugskommissionens anbefaling om at indføre en mere målrettet og differentieret regulering af landbrugets arealer og er endvidere omtalt i Aftale om Vækstplan for Fødevarer mellem regeringen, Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti af 2. april 2014. Heraf fremgår, at der skal tilvejebringes et fagligt grundlag for en fremtidig målrettet miljøregulering ved blandt andet at afprøve forskellige arealreguleringsmekanismer i et pilotprojekt.

I dette pilotprojekt er to prototyper på kvælstofreguleringsmodeller udviklet og afprøvet. Modellerne er baseret på forslag fra henholdsvis Fødevareministeriet og Miljøministeriet (*Virkemiddelmodellen*) og Landbrug & Fødevarer (*Udledningsmodellen*). Begge modeller bygger på samme princip om at målrette og differentiere reguleringen af landbrugets gødningsanvendelse i forhold til indsatskravene for kvælstof i vandplanerne og jordens evne til at omdanne og tilbageholde kvælstof undervejs til vandmiljøet (kvælstofretentionen). Reguleringsmodellerne omhandler alene optimering indenfor den enkelte bedrift, og dermed indgår ikke effekter fra oplandsløsninger som f.eks. etablering af større vådområder m.v.

Begge modeller arbejder med et indsatskrav over for kvælstof indenfor et opland. Dette indsatskrav skal fordeles mellem oplandets bedrifter. De to modeller fordeler indsatskravet forskelligt. I Virkemiddelmodellen fordeles en vis del af indsatskravet i et opland jævnt mellem alle bedrifter, og resten af indsatskravet opnås via en målrettet reduktion af kvælstoftabet. I Udledningsmodellen fordeles hele oplandets indsatskrav målrettet, det vil sige efter retentionen, således at kun bedrifter, der udleder for meget i forhold til vandmiljøets tålegrænse, mødes af et krav om reduktion i udledningen af kvælstof. Med udledning menes i dette projekt det landbaserede kvælstoftab, der sker fra landbrug i oplandet, og som når til kystvandene. I begge modeller kan landbrugene øge kvælstoftildelingen ved brug af en række yderligere virkemidler, hvor der er tilstrækkelig dokumentation for den kvælstofreducerende effekt.

Modellerne er afprøvet i et casestudie af 30 bedrifter i tre udvalgte testoplande, hvor de deltagende landmænd og deres landbrugskonsulenter har udarbejdet forslag til markplaner og foretaget valg af virkemidler indenfor de to modeller og ved forskellige krav til kvælstofudledningen. Markplanerne er ikke realiseret på markerne, men har alene dannet grundlag for en beregning af, hvilke

konsekvenser de to modeller vil have for de enkelte bedrífers økonomi og tab af kvælstof.

I begge modeller er anvendt eksisterende viden om retentionsforhold og modeller for kvælstofudvaskning samt en række bedriftsøkonomiske og miljø- og produktionsmæssige standardværdier. Efterfølgende er erfaringer og meninger fra de deltagende landmænd og landbrugskonsulenter opsamlet. Afledte effekter på fosfor og natur er desuden vurderet overordnet.

Afprøvningen af en ny målrettet regulering viser, at for de bedrifter, der indgik i pilotprojektet, er det muligt at imødekomme et øget krav om mindre N-tilførsel til kystvande. Samtidig er det muligt at øge landbrugsproduktionen og få et uændret eller et bedre økonomisk resultat for mellem 50-90 % af de deltagende bedrifter. Variationen dækker over forskelle mellem de to reguleringsmodeller, forskel i indsatskrav i oplandene og forskel i retentionen.

I Udledningsmodellen, hvor hele oplandets indsatskrav fordeles målrettet efter retentionen, vil nogle bedrifter opleve væsentlige driftsøkonomiske tab, når indsatskravet i oplandet er højt. Til gengæld vil en række bedrifter kunne tilpasse driften uden at skulle etablere virkemidler som f.eks. efterafgrøder m.v. I Virkemiddelmodellen, hvor en del af indsatskravet pålægges alle landbrug i oplandet, vil spredningen på det økonomiske resultat mellem bedrifterne blive mindre end i Udledningsmodellen.

Afprøvningen er baseret på en række forudsætninger og afgrænsninger, herunder de ovenfor nævnte, der sammen med undersøgelsens begrænsede omfang på 30 bedrifter betyder, at man ikke kan opskalere resultaterne til at gælde hverken på oplandsniveau eller på landsniveau. Der er dog indhentet væsentlige erfaringer fra pilotprojektet, som kan indgå i det videre arbejde mod en ny målrettet arealregulering.